

ДО:

Комисията по правни въпроси към 44-то
Народно събрание

КОПИЕ ДО:

Комисията по труда, социалната и
демографската политика

Комисията по европейските въпроси и
контрол на европейските фондове

Комисията по въпросите на децата,
младежта и спорта

Комисията по вътрешен ред и обществена
сигурност

Комисията по взаимодействието с
неправителствените организации и
жалбите на гражданите към 44-тото
Народно събрание

СТАНОВИЩЕ

на Български родителски централен комитет

относно:

**Проект за изменение и допълнение на
Наказателно-процесуалния кодекс,
внесен от Министерски съвет на 10/11/2020 г.**

Сдружение БРЦК счита, че:

Този законопроект въвежда апарата и методите на ювеналната юстиция, като поставя огромно количество граждани в състояние и невъзможност да се защитят в справедлив процес.

Основни забележки:

- Малолетните и непълнолетните нямат право на присъствие на родители и адвокат в ключови моменти от наказателния процес.

- Преценката за присъствие на родители, защита, настойници или просто предложени от непълнолетните лица пълнолетни такива, които да ги представляват, се допускат в съответствие с произволни термини като: "най-добър интерес на детето" и "няма да затрудни наказателното производство". Тоест обвинението преценява каква защита ще го затрудни или не, а ако някой си присвои правото от името на родителите да взима решения като "най-добър интерес на детето" - то няма гаранция, че нито някакъв интерес на детето ще се спази, нито че преценяващият изобщо е заинтересуван от детето!

- Пълнолетни граждани могат да бъдат третираны покровителствено като непълнолетни и да им бъдат изземвани самостоятелността и възможността за избор при защита,

- Въвежда се външна намеса при избора на кадри от системата на правосъдието и тази на МВР при досъдебно производство и наказателен процес. Тази изборност не е на основа тяхната насъщна компетентност, а на участието в курсове, понастоящем, водени от НПО.

- Няма изрично изискване и двамата родители да бъдат изчерпателно информирани за започнат процес срещу непълнолетното им дете! Те дори могат да останат изобщо неизвестни за това!

- Извършването на медицински преглед и на установяване на личностните особености в отсъствието на родител, както и липсата на изрично изясняване пред детето, че има правото да откаже прегледа, е правна възможност за произвол!

- Отново (както в ЗСУ) се вмъкват НПО-та в наказателния процес, с роли, които противоречат на правото на родителя да защитава рожбата си и му дават възможност да се осъществява бизнес услуги за негова сметка, като правят индивидуални оценки, в които могат да включат всичко по субективна преценка!

- Насила се задължава прокуратурата да контактува с чужди правосъдия и да доносичи за престъпления, които не са такива у нас! На чия страна работи законодателят тук?

Взимайки в предвид всички тези ключови черти от законопроекта, ние предлагаме този законопроект да се отхвърли и да се предложи на съставилите го да не работят в държавната администрация в следващите 10 години, освен ако не преминат съответните курсове за преподготовка в нашето Сдружение!

Ето и нашите забележки член по член, като критикуваните текстове са оцветени в червено, а критиката е отбелязана в синьо :

Критика 1:

§ 1. В чл. 22, ал. 3 след думите „под стража“ се добавя „както и когато обвиняемият е непълнолетен“.

§ 2. В чл. 75 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 след думите „да има повереник“ се поставя точка и запетая и се добавя „да бъде придружаван от лице, посочено от него“.

2. Създава се ал. 4:

„(4) Пострадалият не може да бъде придружаван от лице, посочено от него, ако това противоречи на интересите на пострадалия или може да затрудни наказателното производство.“

Нямаме коментари - кой и как го преценява този интерес? А може ли да се злоупотреби с този текст, да се изтръгнат признания от малолетен/непълнолетен в отсъствието на адвокат на родителя и така да се отнеме всъщност правото на защита на все още лесно манипулируеми личности?

Критика 2:

§ 3. В чл. 139 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1:

а) създава се ново изречение второ:

„При наличие на неотстраними съмнения относно възрастта на свидетеля, той се счита на възможно най-ниската възраст.“;

Тоест ако се реши че един пълнолетен гражданин донякъде прилича на пубертет, то той се третира като несамостоятелна личност и му се назначава защита, която той може и да не иска?!?

Критика 3:

§ 4. Създава се чл. 139а:

„Разпит на свидетел със специфични нужди от защита

Чл. 139а. (1) Разпит на свидетел със специфични нужди от защита се провежда при вземане на мерки за избягване на контакт с обвиняемия, включително чрез видеоконференция или телефонна конференция, в съответствие с разпоредбите на този кодекс.

(2) Ако това няма да затрудни сериозно наказателното производство, разпитът на свидетел със специфични нужди от защита се извършва:

1. в подходящо помещение, предназначено за тази цел;
2. в присъствието на педагог или психолог;
3. от един и същ разследващ орган, ако е необходим повторен разпит.

(3) Присъствието на педагог или психолог е задължително, когато свидетелят със специфични нужди от защита е малолетен или непълнолетен. Когато това е необходимо, разпитът се провежда и в присъствието на родителя, настойника или попечителя.

Или когато детето е поискало, или когато родителите са изискали същото?!?! Дете не може да свидетелства, ако родителят не иска - противоречи на чл. 47 от Конституцията.

Критика 4:

§ 7. В чл. 213 се правят следните допълнения:

1. Създава се нова ал. 2:

„(2) Пострадалият има право да получи писмен превод на постановлението за отказ от образуване на досъдебно производство, ако не владее български език.“

2. Създава се ал. 3:

„(3) Когато съобщението по чл. 208, т. 1 съдържа данни за престъпление, извършено в друга държава - членка на Европейския съюз, което не е подсъдно на български съд, прокурорът уведомява компетентния орган на другата държава членка за извършеното престъпление и му препраща съобщението по реда на чл. 482, ал. 1.“

Нормално е при такива престъпления българското правосъдие да не се намесва дори с препращане на съобщение! Причината: когато едно нещо не е престъпление в РБ, то извършителят, който е български гражданин, най-вероятно го е извършил поради непознаване на още 27 законодателства, което чисто когнитивно е невъзможно.

Критика-предложение 5:

§ 8. В чл. 219 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 3 се създава т. 7:

„7. правата по чл. 385а, когато обвиняемият е непълнолетен.“

2. В ал. 4:

а) създава се ново изречение второ:

„Ако обвиняемият е непълнолетен, разследващият орган го уведомява за правата му в наказателното производство и устно на достъпен за него език.“;

Най-добре е да се долбави и трето изречение: Задължително се уведомяват за това и родителите му, както и попечителите му (ако има такива).

Критика 6:

§ 9. Член 385 се изменя така:

„Досъдебно производство

Чл. 385. По делата за престъпления, извършени от непълнолетни, досъдебното производство се провежда от определени разследващи органи и от прокурори със специална подготовка в областта на правата на детето.“

Не се уточнява кой, как и при какви обстоятелства извършва такава подготовка, което прави члена непълен. Позволява се лица/НПО извършващи такива "подготовки" сами да подбират тази част от разследващите и прокурорският състав, (провеждайки успешно обучение само за определен подбор от техни кадри), които на перманентна основа да защитават интересите на тези "обучители", особено ако съвместяват дейности като ДСУ - доставчици на социални услуги. Същевременно, навсякъде в този законопроект се забелязва пълно потъпкване на правата на родителя по чл. 41 от Конституцията на Република България и никъде не се изисква подготовка по правата на родителя като най-близък на малолетния/непълнолетния, като негов възпитател и лице, което полага грижи за него.

Тук предлагаме членът да се допълни с: задължително подготвени от адвокати на ФАА "Анимус" и други видни НПО с примерно финансиране от Фондации "Велукс", "Оук" или през Норвежкия финансов механизъм чрез Отворено Общество!

Критика 7:

§ 10. Създават се чл. 385а-385г:

„Права на непълнолетния обвиняем

Чл. 385а. Освен правата по чл. 55 непълнолетният обвиняем има право:

1. родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него, да получи пълна информация за правата му в наказателния процес;

2. да бъде придружаван в съдебните заседания от родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него, когато това е в неговия най-добър интерес и няма да затрудни наказателното производство, и в действията по разследването и в другите процесуални действия, които се провеждат с участието на непълнолетния обвиняем на досъдебното производство;

Не може каузата на "затруднявам/ не затруднявам наказателното производство" да е причина обвинен непълнолетен да не получи защитата си от родител или негов адвокат още на етапа на всички процесуални действия, както и да бъде придружен от родителя си в съда. Всеки рецидивист има по-големи права от непълнолетния тийнейджър според тези промени!

3. на медицински преглед при задържане;

Но не е длъжен да приеме такъв! Също има право да се допита до родител/настойник за всяко действие върху себе си!

4. на установяване на личностните му особености;

Но не е длъжен да приеме такова! Също има право да се допита до родител/настойник за всяко действие върху себе си!

Критика 8:

Чл. 3856. (1) След предявяване на постановлението за привличането на непълнолетния като обвиняем, информацията за правата му в наказателното производство се предоставя в писмен вид на родител, попечител или на друго лице, което по закон полага грижи за него.

Правилното изменение е - всеки родител и попечител трябва да получат тази информация и то в най-кратък срок - например 24 часа!

(2) Вместо на лицето по ал. 1, информацията се предоставя на друго пълнолетно лице, посочено от непълнолетния обвиняем и одобрено от наблюдаващия прокурор, когато:

1. информирането на родителя, попечителя или лицето, което по закон полага грижи за обвиняемия, е в противоречие с неговия най-добър интерес или може да затрудни наказателното производство;

Тоест: "Ако този родител помогне на детето си, ще отпадне прекрасното ми обвинение срещу него и то няма да получи най-голямата присъда, която сме си намислили!"

Тази промяна трябва да отпадне, тъй като напълно позволява обтекаемо определение като "най-добър интерес на детето" (което може да се преведе и като: "каквото ми отърва да представя като най-добър интерес на детето") да пречат родителите да осигурят защитата на детето си. Същевременно определението, че защитата на детето от родителите му не бива да "затрудни наказателното производство" е правен уникум, с който се забранява изобщо защита на това дете!

2. родителят, попечителят или лицето, което по закон полага грижи за обвиняемия, не може да бъде намерен или неговата самоличност е неизвестна.

(3) Когато непълнолетният не е посочил пълнолетно лице или посоченото лице не е одобрено от наблюдаващия прокурор, се информира дирекция „Социално подпомагане“ за определяне на социален работник, на когото да бъде предоставена информацията по ал. 1.

Защо наблюдаващият прокурор, получил дресировка към НПО по права на детето (вж. чл. 385), да трябва да определя на кого ще се подаде информация за обвинението срещу него? Това не е ли нарушение на правото на непълнолетния да се защити? Норвежкитя опит не ни ли учи на нещо?

Критика 9:

Придружаване на непълнолетния обвиняем

Чл. 385в. (1) Непълнолетният обвиняем се придружава в съдебното заседание, в което участва, от пълнолетен, различен от родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него, когато:

1. присъствието на родителя, попечителя или лицето, което по закон полага грижи за него, е в противоречие с най-добрия интерес на обвиняемия или може да затрудни наказателното производство;

Отново: Тази промяна трябва да отпадне, тъй като напълно позволява обтекаемо определение като "най-добър интерес на детето", (което може да се преведе и като: "каквото ми отърва да представя като най-добър интерес на детето") да пречат родителите да осигурят защитата на детето си. Същевременно определението, че защитата на детето от родителите му не бива да "затрудни наказателното производство" е правен уникум, с който се забранява изобщо защита на това дете!

Критика 10:

Придружаване на непълнолетния обвиняем

Чл. 385в. (1)

(3) Когато непълнолетният не е посочил пълнолетно лице или посоченото лице не е одобрено от съда, в съдебното заседание присъства социален работник, определен от дирекция „Социално подпомагане“.

Не може съдът да определя защитата на обвиняемия красива ли е или не!

Критика 11:

§ 11. В чл. 386 се правят следните изменения:

1. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Мярката за неотклонение задържане под стража се взема в изключителни случаи (колко изключителни обаче не е пояснено - това оставя място за тълкуване и злоупотреба!). Явяването на непълнолетния обвиняем пред съда се осигурява незабавно от прокурора, който при необходимост може да постанови задържане на обвиняемия до 48 часа (твърде много за подрастващ!) за довеждането му пред съда. Мярката за неотклонение задържане под стража в досъдебното производство не може да продължи повече от пет месеца, ако лицето е привлечено като обвиняем за тежко умишлено престъпление, повече от една година, ако лицето е привлечено като обвиняем за престъпление, за което се предвижда наказание не по-малко от петнадесет години лишаване от свобода или друго по-тежко наказание, и повече от два месеца във всички останали случаи.“

2. Алинея 4 се изменя така:

„(4) В случаите на задържане непълнолетните се настаняват в подходящи помещения отделно от пълнолетните, като незабавно се съобщава на техните родители, попечители или други лица, които по закон полагат грижи за тях, и на директора на учебното заведение, когато задържаният е ученик. Ако не са отпаднали обстоятелствата по чл. 385б, ал. 2, (проблемът с тази алинея се вижда тук както и проблемът с това кой да бъде уведомен от предишните критики) за задържането се уведомява друго пълнолетно лице, посочено от непълнолетния обвиняем и одобрено от наблюдаващия прокурор.“

Критика 12:

§ 13. Член 388 се изменя така:

„Лица, които могат да участват при разпита на непълнолетния

Чл. 388. (1) Когато е необходимо, на разпита участва педагог, психолог, лекар, притежаващ подходяща специалност, или друг специалист.

(2) На разпита в досъдебното производство може да присъства и родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за обвиняемия, когато по преценка на наблюдаващия прокурор това е в най-добрия интерес на непълнолетния и няма да затрудни наказателното производство.!!!!

(3) С разрешение на разследващия орган лицата по ал. 1 и 2 могат да поставят въпроси на обвиняемия. Те имат право да се запознаят с протокола за разпит и да направят бележки по точността и пълнотата на записаното в него.“

А адвокатът на родителя?!?

Разпитът на малолетни/непълнолетни в сините стаи породи многобройни протести досега. Квинтесенцията на горните промени е следната:

- на разпит на непълнолетен ще присъстват родители! Ако ние им позволим Ако не - ще стоят отвън и ще си гризат ноктите!?!?

- рецидивистът има право на адвокат при разпит, непълнолетният - не!

- ако ние решим, родителите даже могат да разберат какво са разпитвали малкия, който се е защитавал без успокоителното присъствие на мама и татко или техен адвокат. Ако ни позволят, даже ще разберем какви каши са го накарали да каже и подпише! Ако ... обаче!

Критика 13:

§ 15. Член 389 се изменя така:

„Предявяване на разследването

Чл. 389. (1) За предявяване на разследването задължително се уведомяват и родителите, попечителят или други лица, които по закон полагат грижи за непълнолетния обвиняем.

(2) В случаите, когато не са отпаднали обстоятелствата по чл. 385б, ал. 2 и 3, за предявяване на разследването се уведомява друго пълнолетно лице, посочено от непълнолетния обвиняем и одобрено от наблюдаващия прокурор, или социалният работник, определен от дирекция „Социално подпомагане“.

Отново като в критика 8!

Критика 14:

Дойдохме си на думата: НПО се хвърлят в действие - дали за доброто на детето или за доброто на услугата - преценете сами:

Чл. 7б. (1) При извършването на индивидуалната оценка се вземат предвид видът и характерът на престъплението и обстоятелствата, свързани с него; видът и степента на претърпените вреди; възрастта, интелектуалното развитие, емоционалната и социалната зрялост и образованието на пострадалия, както и други негови личностни особености.

(2) Органите на Министерството на вътрешните работи, следователите или организациите за подкрепа на пострадали, установили първоначален контакт с пострадалия, извършват без излишно забавяне индивидуалната оценка на основата на разговор с лицето.

Чл. 7в. (1) При извършването на индивидуалната оценка органите на Министерството на вътрешните работи, следователите и организациите за подкрепа на пострадали могат да поискат съдействие от психолог, лекар или друг подходящ специалист по тяхна преценка, ако това няма да забави съществено извършването на оценката.

Чл. 7г. (1) При необходимост от извършването на разширена индивидуална оценка органите на Министерството на вътрешните работи или следователите без излишно забавяне сформират екип с участието на представители на дирекция „Социално подпомагане“ и на местната администрация.

(2) В зависимост от особеностите на случая в екипа могат да бъдат включени и представители на организациите за подкрепа на пострадали, личния лекар, психолог и други подходящи специалисти.

(3) Членовете на екипа вземат съвместно решение относно необходимите действия, които следва да бъдат предприети за целите на извършването на оценката.

„§ 1. По смисъла на този закон:

1. „Организация за подкрепа на пострадали“ е юридическо лице с нестопанска цел, създадено при условията на българското законодателство и регистрирано в обществена полза, което бесплатно

оказва подкрепа на пострадали от престъпления и при подходящи условия допълва действията на държавата в това отношение.

Като цяло, законопроектът е безправие до безправие и овластяване на определени НПО като за венец. Ние настоятелно Ви молим да забравите за този законопроект и да не го придвижвате нататък!

За връзка с нас:
lussi.dukova1@gmail.com
гр.София
ул. «Искър» 38

Людмила Дукова:	0899 55 2332
Христо Лафчиев:	0878 74 3489
Явор Гочев:	0878 80 3869
Милена Савова:	0878 77 8876

30.11.2020г.
гр.София

Христо Лафчиев,
сдружение БРЦК

